

INTERNATIONAL JOURNAL OF FIELD EDUCATION

The Affect of Using Cartoons at Social Sciences Teaching to the Academic Success of Students

Şahin Oruç¹

Yildiz Technical University, College of Education

Burcu Teymuroğlu²

Social Studies Teacher

ABSTRACT

This reach was done to examine the affects of cartoons in primary school 5th grade students' success at social sciences teaching. The research was done in Cumhuriyet Primary School, in Bor, in Niğde in the research tests and control groups were used. At the end of research, the level of the test group in which cartoons were used, was higher than the test group in which cartoons were'nt used. According to this result in social sciences teaching using cartoons is very important in terms of increasing students' success.

Key Words: Cartoons, academic success, social studies

---

¹ Corresponding author:

Assist. Prof.

sahinoruc44@hotmail.com

02123834859

² burcuteymuroglu@hotmail.com

Sosyal Bilgiler Öğretiminde Çizgi Film Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkisi

Şahin Oruç¹

Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Burcu Teymuroğlu²

Sosyal Bilgiler Öğretmeni

ÖZET

Bu araştırma; çizgi filmlerin ilköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler öğretiminde öğrencilerin akademik başarılarına etkisini incelemek için gerçekleştirilmiştir. Araştırma 2009-2010 eğitim- öğretim yılı ikinci döneminde Niğde ili, Bor ilçesi, Cumhuriyet İlköğretim Okulu'nun 5. sınıflarında yapılmıştır. Araştırmada deney ve kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; öğretim sürecinde çizgi filmlerin kullanıldığı deney grubunun başarı düzeyi, öğretim sürecinde çizgi film kullanılmayan kontrol grubuna göre anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Bu sonuca göre sosyal bilgiler öğretiminde çizgi filmlerin kullanımı öğrencilerin akademik başarılarını artırmada etkili olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çizgi film, akademik başarı, sosyal bilgiler

---

Giriş

Günümüzde yerli ve yabancı birçok firma, eğitimde kullanılmak üzere çeşitli araçlar yaparak öğretmen ve öğrencilerin hizmetine sunmaktadır. Bazı araçların kullanımı çok kolay olmakla beraber bazılarının kullanımı için özel eğitim gerekmektedir (Çilenti, 1988). Eğitimde kullanılan araçlar hem öğretmenin etkili olabilmesi için sınıfta çoklu ortamın oluşturulması hem de öğretmen-öğrenci etkileşimi geliştirmesi açısından önemlidir. Resimler, grafikler, sesler ve sözcükler başarılı bir şekilde birleştirildiği zaman işitildiği, sadece okunduğu ve sadece gözlendiği andakinden daha fazla etkinliklere katılımı sağlama, coşkuları canlandırma, ilgi çekme ve grup içinde aktiviteyi artırma gücü kazandırır. Bu nedenle eğitim-öğretim hizmetlerinde hem göze, hem kulağa hitap eden teknolojik araçların kullanılması önem taşımaktadır (Şimşek, 2002).

Sosyal bilgiler dersinde anlamlı ve kalıcı öğrenmelerin gerçekleşebilmesi için öğrenme ortamlarının, öğrenciyi harekete geçiren, düşünmeye, sorgulamaya, araştırmaya, bilgiyi kullanmaya, kendi bilgisini oluşturmaya, problem çözmeye, işbirliğine ve sorumluluk üstlenmeye yönlendiren etkinlikleri içeren materyallerle zenginleştirilmesi gerekmektedir.

Meydan ve Akdağ (2008), araç kullanımının önemini şu şekilde sıralamıştır:

---

¹ Sorumlu yazar:

Doç.Dr.

sahinoruc44@hotmail.com

02123834859

² burcuteymuroglu@hotmail.com

1. Algılamayı ve öğrenmeyi kolaylaştırır.
2. İlgi uyandırır, ilgiyi devam ettirir.
3. Monotonluğu giderir sıkıcılığı dağıtır böylece sınıf ortamı canlılık kazanır.
4. Öğrenmede zamanı kısaltır.
5. Unutmayı azaltır, hatırlamayı hızlandırır.
6. Bilgiyi tamamlar, pekiştirir ve kalıcılığı sağlar.
7. Okuma ve araştırma becerisini geliştirir.
8. Öğrencilerin konuya katılmalarını sağlar.
9. Bilgilerin kavramlaşmasını, öğrencilerin bilgiyi yorumlamasını kolaylaştırır.
10. Öğrencilerin problem çözmelerine yardımcı olur.
11. Sınıfa getirilmesi mümkün olmayan olay, olgu ve varlıkları gerçek yüzleriyle sınıfa taşır.
12. İnançları, görüşleri, tavırları ve alışkanlıkları pekiştirir ya da değiştirir.
13. Anlam kargaşalarını önler.

Bu amaçlardan ötürü görsel-işitsel araçlardan oldukça faydalanmak gerekir. Yalnızca anlatım yöntemiyle dersini işlemeyi düşünen öğretmen görsel-işitsel araçlar (televizyon, film, çizgi film vb.) yardımıyla öğretimini zenginleştirebilir. Ancak derste kullanılacak araçlardan gerekli yararın sağlanması, uygun aracın, uygun zamanda, uygun yerde ve uygun bir biçimde kullanılmasına bağlıdır (Küçükahmet, 1995).

Bu doğrultuda Sosyal bilgiler dersinde kullanılabileceğimiz görsel-işitsel materyalleri sınıflandıracak olursak;

Görsel Araçlar

1. Kitaplar
  - Ders Kitabı
  - Öğretmen Kitabı
  - Alıştırma Kitabı
2. Yazı Tahtaları
  - Kara Tahta
  - Pazen Tahta
  - Manyetik Tahta
  - Bülten Tahtası
3. Resimler
  - Düz Resimler
  - Çizgi Resimler
  - Flaşkartlar
  - Figürünler
  - Duvar Resimleri
  - Levhalar
  - Afişler
4. Gerçek Eşyalar ve Modeller
5. Projektörler ve Grafikler
  - Opak Projektörü
  - Tepegöz ve Tepegöz Saydamı
  - Slayd Projektörü ve Slaytlar
  - d.Film Şeridi Projektörü ve Film Şeritleri

İşitsel Araçlar

1. Radyo

2. Pikap ve Plaklar
3. Teyp ve Ses Bandları

Görsel-İşitsel Araçlar

1. Film Makinası
2. Kapalı Devre ve Televizyon
3. Video
4. Filmler (Belgesel filmleri, reklam filmleri, çizgi filmler, deneysel filmler vb.)

Teknoloji Destekli Araçlar

1. Etkileşimli Video
2. Uydular
3. Tele Toplantılar
4. Videoteks
5. İnternet (Demirel, 2002)

İşte bu materyallerden biri olan çizgi filmler, ilköğretim yaşındaki çocukların dikkatini çekmektedir. Bu ilgiden yararlanılarak çizgi filmleri Sosyal Bilgiler derslerinde etkili bir şekilde kullanılabilir. Köşker (2005) tarafından yapılan araştırmada ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin tamamen televizyonda yayınlanan çizgi filmleri izledikleri tespit edilmiştir. Dolayısıyla çizgi filmler de eğitim-öğretim sürecinde kullanılacak materyallerdendir. Dolayısıyla bu araştırmada da çizgi filmler ile ilgili bilgiler vermek yerinde olacaktır.

Çizgi Film

Bir hareketin bütün evrelerinin önce resimlerinin yapılıp, sonra bunların tek tek filme aktarılmasıyla gerçekleşen filmlere çizgi film denir (Ana Britannica, 1987). Erdoğan (1994)'a göre ise film tek kare çekebilen bir alıcı ile, hareketlerin çözümlenmiş pozların çekilmiş resimlerini ya da hareketsiz cisimlerin, göstericide hareket duygusu verecek şekilde yeniden düzenlenmesidir.

Çizgi filmler diğer canlandırma film aşamalarına bakıldığında yapım ve teknolojik açıdan farklılık göstermektedir (Çelenk, 1995). Çizgi film var olduğundan bu yana izleyicisine farklı bir dünya sunan bir sanat dalı olmuştur. Tasarlanan karakterler ve hayal gücü ile oluşan kendine özgü dünya, izleyicisiyle bütünleşir. Özellikle çocuklar birçok kez çizgi film kahramanlarıyla kendilerini özdeşleştirmişlerdir. Bu durum çizgi filmin etkileyciliğini ortaya koyan önemli bir göstergedir (Ünver, 2002).

Çizgi filmlerin hareket kazanmasını sağlayan en etkili faktörlerin başında insan gözündeki ağ tabaka izlenimi denilen göz kusuruna dayanır. İnsanın gözündeki ağ tabakasına düşen bir nesnenin görüntüsü görme sinirleri ile beyne aktarılır. Cisim ortadan kaldırılsa bile yansıma hemen kalkmaz, optik sinirleri algılamayı sürdürür. Bu algılama süresi saniyenin onda biri kadar bir zamandır. Bir cismin görüntüsü kaybolmadan diğer cismin görüntüsü ağ tabakasına düşerse göz bu iki görüntüyü birleştirerek hareket halinde görür (Çelenk, 1995).

Çizgi Filmin Tarihsel Gelişimi

İlk çizgi filmlerin yapımı 1900'li yıllarda başlamıştır. Çelenk (1995)'e göre ise 1907'de sinema güldürüsü yaratılmış ve ilk kez çizgi filmler gerçekleştirilmiştir. Tek kare çekim özeliğinden yararlanarak optik görüntü üzerinde yapılmıştır. Bu filmlerin öncüsü olarak kabul edilen Fransız Emile Cohl, beyaz kâğıtların üzerine bir dizi siyah figür çizerek bu basit çöpten adamların kullanıldığı filmi perde de negatif bir biçimde izleyiciye sunarak

izleyicilerin ilgisini çekmiştir (Köşker, 2005). Çizgi filmlerde kullanılan ilk karakterler geometrik biçimlerden oluşturuluyordu. Böylece çizgi filmin temelinde olan esnek ve estetik hareketler kolaylıkla yapılabiliyordu. Bu ilk denebilecek çizgi filmlerde sanatsal gösteriler ve arka plan her karede tek tek yapılandırılıyordu. Ancak 1914 yılında Earl Hard tarafından keşfedilen şeffaf seluloit yapraktan sonra karakterler ve arka plan kendi başlarında bağımsız bir şekilde bir yüzey olarak çizilebildi. Bu keşif çizgi filmin daha sonra sinemasal ve resimsel olarak gelişmesine olanak sağladı (Kaba, 1994).

Çizgi filmin ve hareketli resimlerin bir sonraki gelişimi Gaspor Schott tarafından oluşturuldu. Schott, durağan görüntüleri hareket içinde sunan bir alet yaptı. Orijinal sihirli laterne bağlı kalarak oluşturulan bu alette, resimleri yatay bir düzlem yerine dairesel bir platforma monte etti. Böylece resimler dönerek hızlı bir şekilde yansiyabiliyordu. Hollandalı bir bilim adamı olan Pieter Von Musschenbroek, “hareketli görüntüyü” oluşturdu (Ünver, 2002). Bütün bu gelişmelerden sonra çizgi film bireysellikten çıkıp kitlesel izleyici topluluklarına yöneldi. 20. yüzyılın başında sinema ile ilgili yapılan yeni buluşlarla birlikte çizgi filmin teknik gelişimi de hız kazanmaya başladı (Gürsac, 1993).

Türkiye’de Çizgi Film

Türkiye’de ilk çizgi film denemeleri 1948-1949 yıllarında Devlet Güzel sanatlar Akademisi’nde öğretim üyesi Vedat Ar’ın özel olarak yönettiği bir kursla başlamıştır. Ancak film aşamasına geçilememiştir (Erdoğan,1994). Eflatun Nuri Erkoç’un 1940’larda yapmış olduğu ‘Dolmuş ve Şoförü’ isimli filminde film şeridi üzerine mürekkep ile yapmış olduğu deneysel çalışma en eski Türk çizgi filmi kabul edilmiştir. Türk çizgi filmi kaynaklara göre 1950’li yıllara kadar çeşitli denemeler dışında fazla bir gelişme göstermemiştir (Köşker, 2005).

Türkiye’de çizgi film 1960’lı yıllarda reklam sektörünün çizgi filme yönelmesiyle uzun sürecek bir yükselişe geçmiştir (Kaba, 1994). Çizgi filmlerin reklam filmlerinde kullanılmasıyla İstanbul Reklam Ajansı, karikatür sanatçıları ile çalışmaya başlamış ve çizgi filmler hazırlamıştır (Can, 1996). Türkiye’deki çizgi filmin bu gelişimi sonucunda 1980’lere gelindiğinde Türk Radyo Televizyon Kurumu (TRT) yayınlarında Türk çizgi filmlerine yer vermeye başlamıştır. Derviş Pasin ve Ateş Benice’nin kurduğu ‘Pasin-Benice Film Stüdyosu’uzun süre TRT için çeşitli çizgi filmler hazırlamıştır. Bunlardan en önemlisi 5 dakikalık 75 bölümden oluşan ‘Karınca Ailesi’ yurt dışı pazarında gösterime girmiştir. Bu dönemde, Kültür Bakanlığı çizgi film yapımına destek vermiş ancak 1990’lara gelindiğinde hem TRT hem de Kültür Bakanlığı çizgi filme olan desteğini geri çekmiştir (Köşker, 2005).

Günümüzde ise Türkiye’deki çizgi film çalışmaları dünya ülkeleri ile kıyaslandığında çok geride kalmıştır (Ünver, 2002). Bunun nedeni Köşker (2005)’e göre sanatçıların ve gerekli kurumların bu alana ilgi göstermedikleri ve en önemlisi çizgi film eğitiminin uzun yıllar göz ardı edilmesidir.

Çizgi Filmin Kullanım Alanları

Başlangıçta yalnızca eğlence amaçlı yapılan çizgi filmler, bugün birçok değişik alana yayılmıştır. Bu dağılımda rol oynayan etken, çizgi filmin etki gücü, düşsel dünyası olarak adlandırılabilir. Eğlenceden eğitime, reklam filmlerinden görsel efektlere kadar uzanan birçok alanda çizgi filmin etkinliği gün geçtikçe artmaktadır (Eskandari, 2002).

Günümüzde çizgi filmlerin kullanıldığı alanları şu şekilde sıralayabiliriz.

- Sinemalar için tasarlanarak, eğlendirmek amacıyla yapılan uzun metrajlı filmler,
- Sinemalarda gösterilmek amacı ile sınırlı ölçüde üretilen kısa eğlence filmleri,
- Sinema ve televizyon için hazırlanan reklam filmleri,

- Halkla ilişkileri geliştirmek, endüstri, bilim ve teknoloji gibi alanlarda propaganda ya da satış artışını sağlamak için hazırlanan filmler,
- Çocuklar için hazırlanmış olan eğlence ve kukla filmleri,
- Üniversitelerde ve liselerde, öğretim amaçlı kullanılan bilgisayar animasyon filmleri,
- Öğretim kurumlarında, öğrenciler ve sanatçılar tarafından bireysel anlatım ve hareket çalışması biçiminde gerçekleştirilen deneme filmleri (Güler, 1992).

Halkla İlişkiler Filmleri

Halkla ilişkiler filmleri bir grubun ya da kuruluşun yaptığı işleri görsel bir hale getirmek amacı ile oluşturulmuştur. Bu amacın uygulanmasında çizgi filmler çok etkili olmuştur. Şirketler yaptıkları işleri çizgi film sunumlarıyla desteklemişlerdir. Özellikle çizgi filmin çok gelişmiş olduğu Japonya'da çizgi filmler etkin bir propaganda aracı olarak kullanılmıştır (Erdoğan, 1994). Bugün, halkla ilişkiler ve propaganda filmleri gerçekçi bir şekilde yapılmakta, çizgi filmler ise bu filmlerde destekleyici bir rol oynamaktadır.

Reklâm Filmleri

Reklamlar, yüzyılımızda tüketici toplum yapısını biçimlendirmek bakımından küçümsenmeyecek bir işlev yüklenmiştir. Özellikle, tüketim gücünü çeken ekonomilerde mallarının satışını arttırabilmek için reklamlar en geçerli araçlardır. Reklamların içerisinde kullanılan çizgi filmler de izleyiciyi farklı bir açıdan etkilemiş ve çizgi filmin etkinliğini arttırmıştır (Erdoğan, 1994). Tikveş (2005)'e göre televizyon reklamlarının göze ve kulağa aynı anda hitap etmesi, hareket ve efektlerle zenginleştirilmiş görüntülerin cazibesi, özellikle öğrenme çağında bulunan genç nüfusun yaşam biçimine hızla etki etmektedir. Bu nedenle reklamcılar genç nüfus ve çocukları etkileyebilmek için sıkça çizgi filmleri kullanmaktadırlar.

Deneysel Filmler

Sanatın ön planda tutulduğu bu filmler, propaganda ve eğlence amaçlı filmlerin dışında gelişmiştir. Sanat akımlarında yola çıkılarak yapılan çizgi filmler, sanata yeni boyutlar getirebilecek bir araç olarak kullanılmıştır. Birçok deneysel filmin yapılmasıyla çizgi film sanatına katkısı olacak denemeler gerçekleştirilmiş ve tekniğin, rengin, sesin ne gibi sonuçlar oluşturabileceği öğrenilmiş ve veriler profesyonel sanatçılar tarafından değerlendirilmiştir (Stephenson, 1973).

Eğitim Filmleri

Eğitim amaçlı çizgi filmler ilk kez 1910 yılında Thomas Edison ile başlamıştır. 1927-1942 yılları arasında Eastman Kodak ve Western Electric Şirketleri, eğitici filmlerin yapımına hız vermişler ve ilköğretim düzeyindeki okullara da dağıtımını yapmışlardır (Roymadsen, 1969, Aktaran: Erdoğan, 1994). II. Dünya Savaşı ile birlikte eğitim değeri taşıyan filmlerde bir artış olmuştur. Örneğin; Amerika'da Hava Kuvvetleri çizgi filmi mühendislik problemlerini, teorilerini ve kapalı mekanizmaların çalışmalarını açıklamak için kullanmıştır (Erdoğan, 1994). Kitlesele öğretimdeki bu başarı çizgi filmlerin sınıflar da kullanılması gerektiği düşüncesini desteklemiştir. Çizgi filmin endüstri, biyoloji gibi alanlarda eğitim amaçlı kullanılmasının yanı sıra toplumsal değer yargıları içermesi açısından da önem taşımaktadır (Güler, 1992).

Çizgi Filmin Sosyal Bilgiler Derslerindeki Rolü

Ders materyalleri, öğretimi desteklemek için kullanılır. İyi tasarlanmış materyaller, eğitim sürecini zenginleştirir, bilginin algılanmasında somutluk sağlayarak öğrenmeyi kolaylaştırır, unutmaya azaltır, öğrenciyi güdüler, öğrencinin dikkatinin toplar, en önemlisi de hedef davranışlara yaparak-yaşayarak ulaşmayı sağlar. Ayrıca düşüncenin kavramlaştırılmasını sağlayarak öğrenim çevresini doğalllaştırır. Bu yüzden öğrenme-öğretme sürecinde birçok araç-gereçten faydalanılır. Özellikle görsel-işitsel araçlar öğrencilerin en fazla dikkatini çeken materyallerdir. Alıcıgüzel (1988)'e göre öğretim amacıyla hazırlanmış filmler, videobantlar, çizgi filmler vb hem görme hem de işitme duyularına hitap ettiği için etkili birer öğretim araçlarıdır. Çizgi filmin eğitim alanında rol oynaması ise çizgi filmin yapısında bulunan görsel düzenlemelere ve hareket ilişkisine dayanır. Çizgi filmde konular, gerçekçi bir yaklaşımla verilebileceği gibi karikatürize edilerek de sunulabilmektedir. Böylece eğitim süreci daha eğlenceli bir hale gelir (Köşker, 2005). Çizgi filmin teknik açıdan bütün konuların ve türlerin canlandırılmasına olanak tanıyacak zengin bir yapıya sahip olduğu görüşündedir. Nitekim çocuklar, film türleri içerisinde en çok bilim kurgu ve çizgi filmleri tercih etmektedirler (Ergöz, 2006).

Çizgi filmin yapısında eğlendirirken eğitmek bulunmaktadır. Çizgi film içerisinde yer alan konuşmalar, davranışlar ve bunların ilişkileri, çocuğun filmi izlediği süreçte o değer yargılarını benimseyerek kendi yaşamına uygulamaya çalışması gözlemlenmektedir (Erdoğan, 1994). Ayrıca çizgi filmlerin Sosyal bilgiler dersi konularının sunumunda bilgilendirme işlevi vardır. Soyut olan kavramların (adalet, barış, saygı vb.), somutlaştırılması ilköğretim çağı öğrencileri için önemli bir etkinliktir. İşte bu soyut kavramların öğretiminde somutlaştırıcı etkisinden dolayı çizgi filmler sosyal bilgiler derslerinde kullanılabilir (Öztaş, 2009). Ancak çocuk programlarının ve yayın kuşaklarının vazgeçilmeyen bir türü olan çizgi filmler, sosyal bilgiler dersinde doğru amaçlar için kullanılarak, kime nasıl ve hangi vakitlerde verileceğinin bilincinde olunmalıdır (Köşker, 2005).

Yöntem

Bu araştırmanın amacı deneysel yöntem kullanılarak sosyal bilgiler öğretiminde çizgi film kullanımının öğrencilerin akademik başarısına etkisini ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla araştırmada aşağıdaki alt problemlerin yanıtları aranmıştır.

1-Deney ve kontrol gruplarının öntest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2-Deney ve kontrol gruplarının sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3-Deney ve kontrol gruplarının erişiş puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

4-Deney grubunun öntest ve sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

5-Kontrol grubu öğrencilerin öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verileri toplama aracı ve yöntemi ile verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, öntest-sontest kontrol gruplu deneysel bir desende tasarlanmıştır. Öntest-sontest kontrol gruplu modelde, yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur.

Bunlardan biri deney, diğeri ise kontrol grubu olarak kullanılır. Her iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçmeler yapılır (Karasar, 2008).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Niğde ili Bor ilçesi ilköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersini okuyan öğrenciler; örnekleme ise Niğde ili Bor ilçesinde yer alan bir devlet okulu olan Cumhuriyet İlköğretim Okulu'nda 2009-2010 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde 5. sınıfta okuyan iki şubedeki 58 öğrenci oluşturmaktadır.

Tablo 1.
Araştırmanın Örnekleme

Grup	Sınıf	Öğrenci Sayısı
Deney	5\B	29
Kontrol	5\A	29

Veri Toplama Aracı ve Yöntemi

Çizgi filmlerin sosyal bilgiler eğitiminde kullanımını konu edinen bu çalışmada da veriler Sosyal Bilgiler Dersi 5. sınıfta "Hepimizin Dünyası" ünitesine ilişkin bilgi düzeyindeki hedef ve davranışların gerçekleşme derecelerini belirlemek üzere, araştırmacılar tarafından hazırlanan çoktan seçmeli test sorularından ve bu sorulara verilen öğrenci cevaplarından oluşmaktadır. Söz konusu test 15 sorudan oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Öğrencilerin ön test, son testten aldıkları puanlar SSPS (Statistical Package for Social sciences) 15.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Deney ve kontrol gruplarının denkliliğini belirlemek için deney ve kontrol gruplarında akademik başarı testi ön test olarak uygulanmış ve elde edilen veriler Tek Faktörlü Varyans Analizine tabi tutulmuşlardır. Gruplar arasındaki akademik başarı puanlarının ortalamalarının farkının anlamlılığı ise İlişkisiz Örneklemeler için t- Testi ile çözümlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarının akademik başarılarının ortalamalarının deney öncesi ve deney sonrası farklılığının anlamlı olup olmadığı İlişkili Örneklemeler için t- Testi ile çözümlenmiştir. Analizlerin yorumlanmasında, aritmetik ortalama ($\bar{x}$), standart sapma (S), ve anlamlılık değeri olan (p) dikkate alınmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerini test etmek amacıyla, deney ve kontrol gruplarına ait verilerin analizi, bu analizlere ait yorumlar yer almaktadır. Bulgular ve tartışma, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen verilere göre ele alınmıştır.

Alt Problem 1: Deney ve kontrol gruplarının öntest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmanın birinci alt probleminin analizinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2.
Öntest Puanlarının Gruba Göre t- Testi Sonuçlar

Grup	$\bar{x}$	ss	t	d	I
Deney – Ön Test	9,38	2,06			
Kontrol – Ön Test	9,5	1,72	0,406	6	,688

Tablo 2.'de görüldüğü gibi, deney ve kontrol gruplarında uygulama öncesinde yapılan başarı testi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir.

[$t(56) = 0,406$, $p < 0,05$]. Deney grubunda yer alan öğrencilerin ön test puan ortalamaları 9,38 iken, bu değer kontrol grubunda 9,59 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuca göre, deney grubunun ve kontrol grubunun süreç başında birbirleri yakın hazır bulunuşluk düzeyine sahip oldukları ifade edilebilir.

Alt Problem 2: Deney ve kontrol gruplarının sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmanın ikinci alt probleminin analizinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test başarı puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3.
Sontest Puanlarının Gruba Göre t- Testi Sonuçları

Grup	$\bar{x}$	Ss	t	d	I
Deney – Son Test	13,17	1,98			
Kontrol – Son Test	10,28	1,22	-7,680	6	,000

Tablo 3 de görüldüğü gibi, deney ve kontrol gruplarının sontest başarı testi puanları arasındaki ilişkinin t-testi analizi incelemesi sonucunda, [$t(56) = -7,680$, $p < 0,05$]. İstatistikî anlamlılık katsayısına göre aralarında anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup, aritmetik ortalamalarına bakıldığında deney grubunun son test puanları kontrol grubuna göre yüksek çıkmıştır. Deney grubunda yer alan öğrencilerin sontest puan ortalamaları 13,17 iken, bu değer kontrol grubunda 10,28 olarak tespit edilmiştir. Deney ve kontrol gruplarının sontest puan ortalamaları arasındaki bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu görmekteyiz.

Alt Problem 3: Deney ve kontrol gruplarının erişim puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmanın üçüncü alt probleminin analizinde deney grubunun öntest ve sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.
Eriş Puanlarının Gruba Göre t-Testi Sonuçları

Farklar	Ön Test – Son Test	$\bar{x}$	Ss	T	d
Deney	9 1	3,7	3,15		
Kontrol	9 3	1,0	1,42	4	
				,332	6 ,000

Tablo 4 incelendiğinde, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin eriş puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir [$t(56) = 4,332, p < 0,05$]. Deney grubunun eriş puanlarının ortalamaları 3,71 olurken, kontrol grubunun eriş puanlarının ortalamaları 1,03 olarak belirlenmiştir. Aradaki bu farkın, istatistiksel olarak anlamlı olduğunu görmekteyiz. Bu sonuca göre, deneysel işlem sonrasında, deney grubunda yer alan öğrencilerin başarı düzeylerinin, kontrol grubundaki öğrencilere oranla anlamlı derecede daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu da sosyal bilgiler öğretiminde çizgi film kullanılmasının öğrencilerin akademik başarılarına katkı sağladığını açıkça göstermektedir.

Alt Problem 4: Deney grubunun öntest ve sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmanın dördüncü alt probleminin analizinde deney grubu öğrencilerinin ön test-son test puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5.
Deney Grubunu Öntest ve Sontest Puanlarının t- Testi Sonuçları

Grup	Ön Test – Son Test	$\bar{x}$	ss	t	d
Deney – Ön Test	9 8	9,3	2,06		
Deney – Son Test	9 17	13,	1,98	-	
				6,628	6 ,000

Tabloda 5 de görüldüğü gibi, deney grubu öntest ve sontest puan ortalamalarına bakıldığında [$t(56) = -6,628, p < 0,05$]. İstatistikî anlamlılık katsayısına göre aralarında anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup, aritmetik ortalamalarına bakıldığında sontest puanlarının öntest puanlarına göre yükseldiği görülmüştür. Bu verilere göre deney grubunda uygulanan çizgi film ile öğretim yönteminin başarılı ve etkin bir yöntem olduğu söylenebilir.

Alt problem 5: Kontrol grubu öğrencilerin öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmanın beşinci alt probleminin analizinde kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 6’de verilmiştir.

Tablo 6.
Kontrol Grubunu Öntest ve Sontest Puanlarının t- Testi Sonuçları

Grup	$\bar{x}$	ss	t	d
Kontrol – Ön Test	9,5	1,72		
Kontrol – Son Test	10,	1,22	-	
			1,963	6 ,060

Tabloda 6 da görüldüğü gibi, kontrol grubu öntest ve sontest puan ortalamalarına bakıldığında [$t(56) = -1,963, p < 0.05$]. İstatistikî anlamlılık katsayısına göre aralarında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kontrol grubunda çizgi film kullanılmamasına rağmen bu grupta yer alan öğrenciler belirli bir öğrenme düzeyi yakalamışlardır. Ancak bu öğrenme düzeyi çizgi film kullanılarak öğretim yapılan deney grubu öğrencilerinin öğrenme düzeyiyle karşılaştırıldığında düşük bir değer taşımaktadır. Son test puanları arasında bu derece fark olmasında araştırmada uygulanan deneysel desenin etkisinin olduğunu belirtebiliriz.

Sonuç ve Öneriler

Ders süreci içerisinde çizgi filmlerin kullanımına yer verilen deney grubundaki öğrencilerin akademik başarı ön test-son test puanları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur. Çizgi film ile işlenen dersler öğrencilerin akademik başarılarını artırmıştır. Geleneksel öğrenme yaklaşımlarının kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı ön test-son test puanları arasındaki farklılık da istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Başka bir ifadeyle, geleneksel öğrenme yaklaşımlarının uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin de akademik başarı puanları artmıştır. Fakat bu iki grup arasındaki artış karşılaştırıldığında deney grubundaki öğrencilerin başarı puanları kontrol grubuna göre daha fazla bir artış göstermiştir. Gerçekleştirilen istatistiksel analizler de bu sonucu desteklemektedir.

Sonuç olarak sosyal bilgiler öğretiminde çizgi filmlerin kullanımı öğrencilerin akademik başarılarını artırmada etkili olduğunu söyleyebiliriz.

Bu sonuçlar ışığında aşağıda yer alan önerilerde de bulunabiliriz.

- Sosyal bilgiler öğretiminde dersi ilgi çekici hale getirebilmek için öğretimi destekleyici materyallerden birisi olarak çizgi filmler kullanılmalıdır.
- Çizgi filmlerin ders ortamlarında daha etkili ve verimli kullanımına yönelik farklı araştırmalar yapılmalıdır.
- Sosyal bilgiler öğretiminde soyut konuların somutlaştırılması aşamasında çizgi filmler kullanılabilir.
- Sosyal bilgiler öğretiminde çizgi filmlerin kullanımına yönelik hizmet içi seminerler düzenlenebilir.
- Sosyal bilgiler öğretiminde kullanılacak çizgi filmler tespit edilerek, eğitim-öğretim ortamlarında geniş yer verilmelidir.
- Sosyal bilgiler dersinde kazandırılması hedeflenen davranışların kalıcı izli olmasını sağlamak ve zamanın verimli kullanılması için çizgi filmlerden yararlanabilir.
- Çizgi filmler öğrencilere farklı kültür ve medeniyetleri tanıtmaları bakımından önemli bir materyal olduğundan sosyal bilgiler dersinde ilgili ünitelerde geniş yer verilmelidir.

Kaynakça

- Alıcıgüzel, İ. (1998). *Çağdaş Okulda Eğitim ve Öğretim*. İstanbul: Sistem Yayıncılık
- Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi (1987). *Çizgi Film Maddesi*. İstanbul: Ana Yayıncılık A.Ş ve Encyclopedia Britannica, Inc
- Can, A. (1996). *Çocuk ve Çizgi Film*. Konya: Özeğitim Yayınları
- Çelenk, E. (1995). *Televizyonda Gösterilen Çizgi Filmlerin İlkokul Çağı Çocukları Üzerindeki Etkileri*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir
- Çilenti, K. (1988). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*. Ankara: Kadioğlu Matbaası
- Demirel, Ö. (2002). *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegema Yayıncılık
- Erdoğan, T. (1994). *Türkiye' de Çizgi Film ve Çizgi Filmin İletişim Açısından Önemi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Ergöz, S. (2006). *Çizgi Filmlerin Çocuk Müzik Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli

- Eskandari, M. (2007). *İran'da Tv'de Yayınlanan Çizgi Filmlerin İlkokul Öğrencilerinin Eğitimine Etkisi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Güler, D. (1992) . *Çizgi Filmlerin Eğitim İletişimi Boyutları ve Bir Örnek Olay Çözümlemesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Gürsaç, Y. (1993). *Bir Popüler Kültür Ürünü Olarak Çizgi Roman Abdülcanbaz*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir
- Kaba, F. (1994). *Çizgi Film*. Eskişehir: Anadolu Sanat
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Koşker, N. (2005), *Televizyondaki Çizgi Filmlerin(Animasyon), İlköğretim Çağı Çocuklarının Eğitimi Üzerine Etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi , Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Küçükahmet, L. (1995). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Gazi Büro Kitapevi
- Meydan, A. ve Akdağ, H. (2008). Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Tay, B. ve Öcal, A. (Ed), *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi
- Öztaş, S. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Filmlerin Kullanımı Safran, M.(Ed). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayınılık
- Şimşek, N. (2002). *Derste Eğitim Teknolojisi Kullanımı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Tikveş, Ö. (2005). *Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Temel İlkeler-Uygulamadan Örnekler*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım
- Ünver, T. (2002). *Bir Popüler Kültür Ürünü: Çizgi Film Pokemon*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Stephenson, R. (1973). *The Animated Film*, New York

Summary

As it is known, lesson materials are used to support teaching. Well planned materials enrich the education process, and by providing concreteness on perceiving the knowledge, it makes easy of learning, diminishes the forgetting, motivates the student, and attracts the attention of the student, also the most important thing it provides to reach the target behaviours by applying and living. Also by providing the conceptualizing of the thought, it makes natural the learning environment. So, in the process of learning-teaching, many devices are used. Especially visual-auditory devices are the most drawing attention materials of the students. According to Alicığüzel (1988), the films, videos, cartoons etc. which are prepared for teaching are effective teaching devices as they address both on their visual and auditory

sensations. Playing the role of cartoons depends on the visual arrangements in the structure of the cartoon and the action relationship. The subjects in the cartoon either can be given with the realistic approach or can be presented by caricaturing. So, the process of education becomes more enjoyable (Köşker 2005).

This study, includes the using cartoons in the education of Social Sciences, the data, for determining the degrees of the realization of at the level of the aims and behaviours related to the unit of “All Our World” of the lesson of the Social Sciences of 5th grade, is formed with multiple choice test questions prepared by the researchers, and the answers given by the students. The test at the point of the issue is formed with 15 questions.

Purpose

This research is made to study the effect of cartoons on the academical success of the students in teaching Social Science at the level of the 5th grade of primary school. The research was made at the 5th grade classes of the Cumhuriyet Primary School in Bor / Niğde, at the second term of the 2009 – 2010 Educational and Teaching years. Experiment and experimental design with control group was used in the research. The main aim at the research under consideration is to determine the effect of using cartoon on the academical success of the students at the process of Social Science teaching.

Results

The difference between the pre-test – last test scores of the academic success of students in the experiment group in which cartoons were used have been considered as meaningful. The classes having with cartoons increased the academic successes of the students. The academic success scores of the students in the control group that the traditional learning approach is applied increased too. The realized statistical analysis’ also support this result. But compared to these two groups, the success scores of the students in the experiment group increased more than the control group.

Discussion

The discussion that is specific for the findings in this research had by taking into consideration the sub-problems of the research. To this;

Sub-Problem 1: Are there any serious difference among the pre-test score averages of the experimental and control groups?

While the pre-test score averages of the students are 9, 38 in the experimental group, this value is determined as 9, 59 in the control group. According to this result, it can be defined that the experimental group and the control group have the close level of readiness to each other at the beginning of the process.

Sub-Problem 2: Are there any serious difference among the last test score averages of the experimental and control groups?

While the last test score averages of the students are 13, 7 in the experimental group, this value is determined as 10, 28 in the control group. We see that the difference among the last test score averages in the experimental and control group is statistically meaningful.

Sub-Problem 3: Are there any serious difference among score averages between at the beginning and the last of the experimental and control groups?

After the experimental process, the success level of the students in the experimental group is seriously higher than the students in the control group. It shows apparently that the

using cartoon in the teaching of Social Sciences contributes to the academic success of the students.

Sub-Problem 4: Are there any serious difference between the pre-test and the last test score averages of the experimental group?

When the experimental group the pre-test and the last test scores are looked, [$t(56) = -6,628$, $p < 0.05$] according to the statically seriousness coefficient, a serious difference was determined between them, and when the arithmetical average was looked, it was seen that the last test scores increased compared to the pre-test scores. According to this data, it can be said that the teaching method with cartoon which was applied to the experimental group is a successful and efficient.

Sub-Problem 5: Are there any serious difference between the pre-test and the last test score averages of the control groups?

Despite not using cartoon in the control group, the students take place in this group got a certain level of learning. But when this level of learning compared to the level of students who learn with cartoon in the experimental group, it has a low level. We can indicate that the reason of why there is so difference among the last test scores is the effect of experimental design which was used in the research.

Conclusion

In conclusion, the usage of cartoons in the teaching of Social Sciences is effective on the increasing the academic success of the students. So, to can be made the lesson of Social Sciences interesting, cartoons should be used as one of the materials that support the teaching. Making different research for the usage of cartoons more effective and productive in the class environment will provide a great impact for the field of Social Sciences teaching and the improving lesson material. Cartoons are also important materials as they introduce different civilizations and cultures to the students.